

Univers Pedagogic

38 (968),
23 octombrie 2025

Săptămânalul pedagogilor din toată țara!

pro

R. Moldova, implicată în revizuirea standardelor europene pentru calitatea studiilor universitare

Reprezentanți ai Ministerului Educației și Cercetării al Republicii Moldova au participat, în perioada 15-16 octombrie a.c., la Adunarea Generală a Registrului European al Agențiilor de Asigurare a Calității (EQAR), desfășurată la Bruxelles. Evenimentul, găzduit de Comisia Europeană, a reunit delegați din cele 46 de state membre ale Spațiului European al Învățământului Superior.

Ministerul Educației și Cercetării a fost reprezentat de Adriana Cazacu-Țigaie, secretar de stat responsabil de domeniile învățământ superior și cerceta-

re, și de Lilia Parhomenco, șefă a Direcției Coordonare politici publice și integrare europeană. În cadrul reuniunii au fost examinate aspecte ce țin de revizuirea Standardelor și Linii

Directorii Europene pentru Asigurarea Calității (ESG) și de lansarea consultării publice europene privind aceste documente.

Noile standarde urmează să fie aprobate în cadrul Conferinței Ministeriale Bologna de la Iași și Chișinău, planificată pentru perioada 27-28 mai 2027, cu participarea miniștrilor Educației din statele europene. De asemenea, au fost abordate subiecte referitoare la independența agențiilor de asigurare a calității și la evaluarea instituțiilor de învățământ superior din cadrul Alianțelor Universitare Europene.

EQAR are rolul de a promova transparența și recunoașterea reciprocă a deciziilor de acreditare și autorizare a programelor și instituțiilor de învățământ superior, prin menținerea unui registru public al agențiilor care respectă Standardul și Linii Directorii Europene pentru Asigurarea Calității. Republica Moldova este membru al EQAR din 2015, contribuind la consolidarea cadrului european al calității în educația universitară.

UNICEF Moldova: A fost instituită funcția de mediator educațional

Un proiect-pilot cu privire la instituirea funcției de mediator educațional va fi implementat la Soroca, Otaci și Edineț, pe parcursul următoarelor 10 luni. Inițiativa ține de facilitarea accesului copiilor la școlarizare, în special a celor din comunitatea romă, prin mediatori educaționali, fiind menită să asigure induziunea lor în domeniu.

Astfel, mediatori educaționali în colaborare cu autoritățile locale vor sprijini copiii de etnie romă și familiile acestora, inclusiv cele refugiate din Ucraina, pentru a reduce absenteismul și abandonul școlar. De asemenea, specialiști de pe lângă direcțiile ronale de învățământ vor contribui la combaterea bullyingului și discriminării, consolidând comunicarea dintre instituții de învățământ, comunități și familii.

Șeful Serviciului politici în domeniul relațiilor interetnice în cadrul MEC, Ivan Duminița, a specificat că „În prezent, împreună cu experții, lucrăm la elaborarea unui curriculum de educație accelerată, pentru copiii care niciodată nu au fost înscrși la școală, inclusiv cei de etnie romă. Mediatorii se vor ocupa și de incluziunea copiilor romi refugiați din Ucraina,

Funcția de mediator educațional, pilotată în trei localități

care se confruntă cu dificultăți suplimentare de integrare în instituțiile de învățământ din țara noastră.”

Inițiativa a fost discutată în cadrul unei ședințe de lucru de către reprezentanți ai Ministerului Educației și Cercetării (MEC), UNICEF Moldova și ai Fundației pentru Dezvoltare din R. Moldova, în vederea creării unui mecanism sustenabil de incluziune pentru copiii de etnie romă.

Șase cadre didactice premiate cu titlul de „Profesor Inovator”

Șase cadre didactice din sudul Republicii Moldova au fost distins cu titlul de „Profesor Inovator” și recompensate cu câte 10.000 de lei, în semn de recunoaștere pentru excelență și inovație în educație. Distincțiile au fost acordate în cadrul unei gale, organizate prin proiectul „Tekwill în Fiecare Școală”.

Profesorii premiați au fost selectați în urma unui concurs care a evaluat utilizarea tehnologiilor moderne în procesul educațional și aplicarea metodelor inovatoare de predare. Evenimentul a reunit cadre didactice, directori de instituții de învățământ, reprezentanți ai Ministerului Educației și parteneri internaționali.

Potrivit lui Sergiu Coceaș, consultant principal la Ministerul Educației și Cercetării, profesorii care adoptă metode moderne de predare și stimulează creativitatea elevilor contribuie semnificativ la crearea unui învățământ relevant și adaptat nevoilor actuale.

Rodica Negru, director adjunct al Fundației INOTEK, a subliniat importanța sprijinului

continuu a acestor lideri educaționali, menționând că aceștia influențează nu doar elevii, ci întreaga comunitate, contribuind la formarea unei generații digitale și pregătite pentru viitor.

Căștigătorii au fost premiați în următoarele categorii:

- **Lider în Formarea Viitorilor Specialiști:**
 - Tatiana Ștefăniță – Liceul Teoretic „Lucian Blaga”, Iargara, Leova
 - Alexei Banu – Liceul Teoretic „Academician Ion Bostan”, Cahul
- **Excelență în Metode Inovatoare de Predare:**
 - Maria Popa – Liceul Teoretic „Lucian Blaga”, Iargara
 - Anna Eremia – Colegiul „Iulia Hasdeu”, Cahul

• **Excelență în Digitalizarea Școlii:**

- Elena Donea – Gimnaziul „Mihai Eminescu”, Baimaclia, Cantemir
- **Ambasador INOTEK:**
 - Gheorghe Pădure – Colegiul „Iulia Hasdeu”, Cahul.

Evenimentul a fost organizat cu sprijinul Fundației INOTEK – EU Innovation Centre Cahul, finanțat de Guvernul Suediei, în parteneriat cu Ministerul Educației și Cercetării și Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul.

„+3 000 de lei pentru cariera ta”

+3.000 de lei pentru cariera ta

+83

tineri vor primi indemnizația
de 3.000 de lei lunar

+1.000

tineri sunt pre-eligibili
pentru sprijinul financiar

Peste 80 de tineri se vor bucura de indemnizații lunare în cadrul Programului Național „+3 000 lei pentru cariera ta”. La două luni de la lansarea acestuia, 83 de persoane sunt pe cale să fie aleși pentru a beneficia de indemnizația lunară neimpozabilă de 3 mii de lei, iar alți peste o mie de tineri urmează să finalizeze validarea digitală a cererilor în acest sens.

Programul își propune să sprijine integrarea tinerilor pe piața muncii și să faciliteze dezvoltarea industriilor strategice ale țării. Astfel, indemnizația lunară este acordată timp un an persoanelor cu vârste cuprinse între 18 și 35 de ani, angajați cu normă întreagă în una dintre cele șapte industrii strategice pentru R. Moldova: electronică, farmaceutică, automotive, textilă, agroalimentară, industrii creative și materiale de construcție.

Spre exemplu, în industria textilă tinerii specialiști sunt integrați de Compania „Iuvas”, iar în domeniul farmaceutic și chimic – de Balkan Pharmaceuticals. „Tinerii pot verifica eligibilitatea, aplica și urmări sprijinul oferit de stat direct de

pe smartphone. Acesta este un exemplu clar de cum digitalizarea simplifică interacțiunea dintre stat, cetățeni și mediul de afaceri”, menționează directoarea Agenției de Guvernare Electronică, Nicoleta Colomeț, care a mai subliniat că procesul de aplicare este complet automatizat prin platforma EVO.

De asemenea, platforma *jobber.md* promovează programul și evidențiază posturile vacante din industriile strategice. Victor Țăulean, administratorul platformei, a specificat că în primele trei săptămâni pagina dedicată Programului a înregistrat peste 3 500 de vizite și 150 de verificări de eligibilitate, semn al unui interes crescut din partea tinerilor și angajatorilor. Totodată, peste 4 mii de tineri vor beneficia de program până în octombrie 2026, iar până în 2030 numărul lor ar putea depăși 9 mii de persoane.

Bugetul pentru primii ani de implementare a Programului este de 60 de milioane de lei, dintre care peste 34 milioane sunt planificate pentru 2025. De remarcat că Programul „+3 000 de lei pentru cariera ta” are menirea să susțină industriile cu valoare adăugată.

„Dăm Click pe România 2025” – calculatoare pentru educația digitală

Programul „Dăm Click pe România”, aflat la a doua ediție, va asigura încă 4 instituții de învățământ din R. Moldova cu calculatoare recondiționate, pentru a susține educația digitală în comunități vulnerabile. Per total, grație acestei inițiative derulate de Asociația Ateliere Fără Frontiere (organizație nonprofit de utilitate publică dedicată reintegrării sociale, profesionale și civice a persoanelor din medii vulnerabile, parte a rețelei internaționale SOS Group – International Action), cu sprijinul Kaufland România și OMV Petrom, 105 școli, organizații neguvernamentale și întreprinderi sociale de peste Prut și de din țara noastră vor beneficia de 1 410 de asemenea computere.

Astfel, elevii și profesorii de la cele 4 instituții (IP Gimnaziul Zgurița din Soroca, Centrul de Creație din Chișcăreni, Sângerei, Gimnaziul din Hârtopul Mare, Criuleni, și IP Gimnaziul „Valeriu Hanganu” din Cociulia, Cantemir) vor avea acces la echipamente IT moderne care să faciliteze procesul de învățare. Programul „Dăm Click pe România” își propune să reducă inechitățile educaționale, dotând școli, grădinițe, ONG-uri și instituții sociale care nu dispun de infrastructură digitală adecvată.

Într-un comunicat al proiectului se spune că „Pentru elevi, un calculator nu este doar un echipament modern, ci o punte către cunoaștere, către lume și

către viitorul lor. Când tehnologiile informaționale intră în clasă, copiii prind curaj să exploreze, iar învățarea capătă un sens în plus. Și pentru profesori,

aceste resurse sunt un sprijin real și necesar”.

În ediția din toamna anului 2025, proiectul are un impact estimat asupra a peste 23 900 de elevi, profesori și persoane care necesită sprijin. Pe lângă componenta educațională, inițiativa are o mare importanță socială și ecologică, calculatoarele în cauză fiind recondiționate în atelierul reDEEM de persoane aflate în situații de vulnerabilitate, angajate în programe de inserție socioprofesională.

În perioada 2008-2025, prin Programul „Dăm Click pe România” au fost donate peste 36 de mii de calculatoare recondiționate unui număr mai mare de 3 450 de școli, ONG-uri și instituții sociale, oferindu-se acces la tehnologie pentru aproape 600 de mii de elevi și profesori. La nivel de mediu, recondiționarea a mii de echipamente IT contribuie anual la reducerea cu circa 2 200 de tone a emisiilor de dioxid de carbon și micșorarea risipei de metale rare, inclusiv prin prelungirea duratei de viață a echipamentelor din domeniu.

Reporter UPP

La Bălți a fost inaugurat un atelier de instruire cu privire la energii regenerabile

Un atelier modern de instruire practică pentru formarea unor specialiști în domeniul energiilor regenerabile s-a deschis la Școala Profesională nr. 4 din Bălți. Noul spațiu va pregăti elevii de la specialitatea „Electrician în construcții – instalator de sisteme fotovoltaice solare” pentru însușirea unor profesii „verzi” ale viitorului.

ca „Republica Moldova are nevoie de instituții profesionale puternice, capabile să educe specialiști redevabili. Ca să atingem aceste obiective, școlile trebuie să devină centre de competență, capabile să răspundă direct cerințelor actuale ale pieței muncii”.

De asemenea, în cadrul Proiectului Organizației Internaționale a Muncii (ILO) „Competențe pentru tranziția verde și dezvoltarea durabilă a Moldovei”, au mai fost dotate cu echipamente moderne 5 instituții de învățământ profesional tehnic din capitală: Centrul de Excelență în Energetică și Electronică, Centrul de Excelență în Construcții și școlile profesionale nr.3, nr.7 și 9.

Activitatea desfășurată la instituția din Bălți este implementată în parteneriat cu Ministerul Educației și Cercetării, fiind sprijinit financiar de Serviciul de Dezvoltare din Liechtenstein (LED) și Agenția Austriacă de Dezvoltare (ADA).

UPSC: Test onSET pentru acces la cursuri de vară din Germania

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” a organizat, pe 16 octombrie a.c., o sesiune informativă dedicată ofertelor de burse a Serviciului German de Schimb Academic (DAAD). Evenimentul, care a atras studenți și cadre didactice din mai multe facultăți, a fost deschis de prorectorul UPSC, conf. univ., dr. Ludmila Armașu-Cantir, care a subliniat importanța colaborării internaționale în domeniul educației și cercetării.

Lectorul DAAD, dr. Josef Sallanz, a prezentat în detaliu programele de burse disponibile pentru studenții moldoveni, explicând condițiile de eligibilitate, avantajele participării și pașii necesari pentru a aplica. În cadrul întâlnirii, Juliana Shlepova, bursieră DAAD în acest an la Universitatea din Weimar, a oferit o perspectivă personală asupra experienței sale de studii în Germania, răspunzând la numeroase întrebări venite din partea audienței.

Ziua de 17 octombrie a fost dedicată susținerii testului de încadrare onSET, o cerință esențială pentru cei care doresc să aplice la bursa pentru cursurile universitare de vară, cunoscute sub denumirea de Hochschulsummerkurs, organizate în Germania. Acest test evaluează competențele lingvistice ale candidaților, iar un nivel minim B1 este necesar

oportunitatea de a-și îmbunătăți limba germană și a interacționa cu colegii din întreaga lume, dezvoltând atât abilități academice, cât și interculturale.

Mulți dintre studenții participanți au declarat că sunt entuziasmați de această posibilitate și recunosc că accesul la astfel de programe contribuie la pregătirea lor profesională și personală, pentru o carieră internațională. Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” îi încurajează pe toți studenții să profite de aceste oportunități și le urează mult succes celor care susțin testul onSET și aplică pentru bursele DAAD.

pentru a fi eligibil.

Programul Hochschulsummerkurs oferă o șansă unică studenților de a se afla patru săptămâni la o universitate germană, unde vor avea

Limba spaniolă își face loc în Liceul din Bubuieci, alături de Olga Turcu

În sistemul educațional, există profesori care reușesc să inspire nu doar prin cunoștințele transmise, ci și prin pasiunea cu care le împărtășesc. Un astfel de exemplu este Olga Turcu, profesoară de limbile spaniolă și engleză la Instituția Publică Liceul Teoretic „Toader Bubuioag” din comuna Bubuieci. Cu o abordare modernă, deschisă și creativă, ea este singura profesoară de spaniolă din instituție și dovedește că orice limbă străină poate deveni accesibilă și

captivantă atunci când este predată cu inimă. În cei 7 ani de activitate, a demonstrat nu doar competență profesională, ci și o implicare deosebită în viața școlii – de la organizarea evenimentelor culturale, până la rolul de dirigintă și participarea la formări moderne. Ne-a vorbit despre provocările și bucuriile muncii de dascăl, despre importanța educației interculturale și despre cum își motivează elevii să descopere frumusețea limbilor străine.

– Doamnă Olga Turcu, ce v-a determinat să alegeți spaniola ca limbă de predare elevilor?

– Această limbă m-a atras întotdeauna prin frumusețea, muzicalitatea și cultura bogată pe care o reprezintă. Am ales spaniola pentru că este una dintre cele mai vorbite limbi din lume și deschide numeroase oportunități de comunicare și carieră. M-a motivat dorința de a le arăta elevilor cât de interesantă și accesibilă poate fi o limbă străină atunci când o înveți cu pasiune. Mă bucur să le transmit nu doar cunoștințe lingvistice, ci și valori culturale, toleranță și curiozitate față de alte popoare. Spaniola este o limbă caldă, plină de viață, iar eu încerc să aduc această energie în clasă. Fiecare lecție este pentru mine o ocazie de a inspira și de a vedea cum elevii descoperă cu entuziasm această limbă minunată. Mă motivează zămbetele lor atunci când reușesc să spună primele propoziții corect și se simt mândri de ei.

– Cum a fost organizată Ziua Națională a Spaniei în liceul dvs.? Ce activități v-au impresionat cel mai mult?

– Activitatea extracurriculară dedicată „Zilei Naționale a Spaniei” a fost un eveniment plin de culoare și bucurie, la care elevii s-au implicat cu mult entuziasm. Am organizat ore publice, scenete în limba spaniolă și o expoziție de postere dedicate țărilor hispanice. Activitatea care m-a impresionat cel mai mult a fost spectacolul final, în care elevii au interpretat cântece și poezii în spaniolă, cu dansuri tradiționale, demonstrând cât de mult au învățat într-un timp scurt. M-a emoționat sinceritatea și energia lor, precum și dorința de a se exprima liber într-o limbă străină. Această săptămână a fost o adevărată sărbătoare a diversității și a creat un spirit de echipă extraordinar în rândul elevilor.

– Cum reacționează elevii când încep să învețe spaniola? Este o limbă accesibilă pentru ei?

– Majoritatea elevilor reacționează cu multă curiozitate și en-

tuziasm atunci când încep să învețe spaniola. Le place faptul că este o limbă melodioasă și relativ ușor de pronunțat. De obicei, după primele lecții, încep să se exprime în propoziții simple și se bucură că pot comunica. Totuși, unii sunt surprinși de regulile de gramatică și de verbele neregulate. Îi încurajez mereu să asculte cântece sau să vizioneze desene animate în spaniolă pentru a învăța natural. De obicei, reacția lor pozitivă vine din faptul că văd progrese rapide. Consider că spaniola este o limbă accesibilă pentru elevi, iar succesul depinde mai mult de atitudinea pozitivă și de perseverența fiecăruia.

– Spaniola face parte din familia limbilor romanice, la fel ca româna. Credeți că acest lucru îi ajută pe elevi să o învețe?

– Da, acest lucru reprezintă un mare avantaj pentru elevii noștri. Ei descoperă repede că multe cuvinte seamănă cu cele din limba română și pot face conexiuni logice între structuri gramaticale. De exemplu, conjugările verbelor și acordurile sunt mai ușor de înțeles atunci când le comparăm cu limba maternă. Elevii sunt încântați când descoperă că „familia”, „escuela” sau „música” seamănă atât de mult cu echivalentele românești. Acest aspect le oferă încredere chiar de la început. De asemenea, similitudinile culturale dintre țările latine îi fac să se simtă mai aproape de lumea hispanică și să o exploreze cu plăcere.

– Ați predat și limba engleză în mai multe instituții. Cum reușiți să jonglați între două limbi?

– Predarea a două limbi străine este o provocare, dar și o mare bucurie. Încerc mereu să delimitiez clar cele două universuri lingvistice, adaptând metodele la specificul fiecărei limbi. Aceasta necesită o bună organizare, concentrare și flexibilitate. Încerc să mențin mereu un echilibru între cele două, adaptându-mi stilul de predare în funcție de particularitățile fiecăreia. Mă ajută foarte mult experiența acumulată și faptul că îmi place ceea ce fac. Spaniola are ritm și expresivitate, în timp

ce engleza aduce precizie și logică. Deși spaniola și engleza sunt diferite, există strategii didactice care pot fi aplicate în ambele cazuri, mai ales în privința comunicării și a motivației elevilor. Această diversitate mă ține mereu activă și mă provoacă să găsesc metode creative pentru fiecare grup de elevi. Ceea ce contează este să transmit școlărilor plăcerea de a descoperi lumi noi. Ambele limbi îmi oferă satisfacția de a vedea cum elevii își dezvoltă gândirea și curajul de a se exprima.

– Sunteți și dirigintă la clasa a V-a. Cum este această responsabilitate pentru dvs.? Cu ce provocări și satisfacții vine?

– A fi diriginte înseamnă mult mai mult decât a preda – înseamnă a ghida, a asculta și a forma caractere. În clasa a V-a, elevii trec printr-o perioadă de adaptare, iar rolul meu este să îi îndrum, să îi sprijin și să le ofer siguranță. Este o vârstă la care au nevoie de multă răbdare și încurajare, dar și de reguli clare. Provocarea constă în a găsi echilibrul între fermitate și empatie. Cele mai mari satisfacții le am atunci când îi văd crescând, devenind mai încrezători și asumându-și responsabilități. Fiecare progres al lor, oricât de mic, este pentru mine o mare bucurie. Relația de încredere pe care o clădesc cu ei este, fără îndoială, cea mai valoroasă parte a acestei misiuni.

– Aveți 7 ani de experiență în domeniul educației. Ce s-a schimbat cel mai mult de-a lungul anilor în stilul dvs. de predare?

– Am învățat că elevii nu au nevoie doar de informații, ci mai ales de motivație. La început, eram mai concentrată pe teorie și structură. Cu timpul, am înțeles cât de important este să creez o atmosferă pozitivă, relaxantă, în care elevii se simt liberi să greșească și să încerce din nou. De-a lungul celor 7 ani, am observat că elevii au devenit tot mai conectați la tehnologie și au nevoie de metode de predare interactive. Din acest motiv, am adaptat lecțiile, folosind platforme digitale, jocuri educative și materiale video. De asemenea, pun accent pe comunicare și pe folosirea limbii în contexte reale. Am învățat că fiecare oră trebuie să lase o emoție pozitivă, nu doar o lecție învățată. Stilul meu de predare s-a transformat dintr-unul mai tradițional într-unul centrat pe elev, bazat pe comunicare și cooperare. Este foarte important să le oferim învățăceilor libertate de exprimare și să transformăm fiecare lecție într-o experiență plăcută. Schimbarea constantă este necesară pentru a menține interesul elevilor și a răspunde nevoilor generației actuale.

– Ați urmat mai multe cursuri de formare profesională, inclu-

siv despre educația 3D și metode interactive. Cum aplicați aceste cunoștințe în sala de clasă?

– Cursurile de formare profesională mi-au deschis noi perspective asupra modului de predare. Am observat că învățarea devine eficientă atunci când elevul este implicat activ, nu doar ascultă pasiv. Acestea m-au ajutat să-mi îmbunătățesc metodele de predare și să adopt o abordare modernă. Aplic în clasă tehnici de învățare activă, activități bazate pe colaborare și utilizarea resurselor digitale. Încerc să creez lecții atractive, în care elevii învață prin joc, descoperire și implicare. Aceste metode dezvoltă și creativitatea, și gândirea critică. Elevii devin mai curioși și mai implicați în propria lor învățare. Educația 3D și metodele interactive le permit să vizualizeze mai ușor conținuturile și să rețină mai bine informațiile. Cred că formarea continuă este cheia unei educații de calitate și un exemplu bun pentru elevi despre importanța învățării permanente. Profesorul modern trebuie să fie un ghid, nu doar un transmițător de informații.

– Ce importanță are, în opinia dvs., organizarea activităților extracurriculare pentru dezvoltarea elevilor?

– Consider că activitățile extracurriculare au un rol esențial în dezvoltarea personală și socială a elevilor. Acestea le oferă ocazia să-și descopere talentele, să-și exprime creativitatea și să colaboreze în echipă. Prin astfel de activități, elevii își dezvoltă competențe de comunicare, gândire critică și spirit civic. De asemenea, contribuie la formarea unei relații pozitive între elevi și profesori, dincolo de cadrul formal al orelor. Cred cu tărie că educația adevărată depășește manualul, iar experiențele practice lasă cele mai puternice amprente. În spaniolă, spunem „Aprender con el corazón” – să înveți cu inima –, iar activitățile extracurriculare exact asta fac. Ele completează perfect procesul educațional și formează oameni integri, nu doar elevi buni.

– Ce proiecte sau inițiative doriți să implementați în viitor în cadrul liceului?

– Mi-aș dori să implementez un proiect intercultural care să conecteze elevii noștri cu tineri din țările hispanice prin corespondență și activități online. De asemenea, mi-ar plăcea să organizăm un club de conversație în limba spaniolă, unde elevii să poată exersa liber, prin jocuri de rol, filme și muzică. Un alt obiectiv este digitalizarea completă a lecțiilor, cu resurse moderne și atractive. Mi-ar plăcea să creăm o mică bibliotecă hispanică cu cărți, benzi desenate și reviste. De asemenea, aș dori să implic părinții în unele activități, pentru a crea o comunitate mai unită. Cred că un profesor trebuie să fie mereu deschis la inovație și colaborare. Toate aceste inițiative ar aduce prospețime și motivație în viața școlii, ar stimula dorința de învățare și deschiderea către alte culturi. Consider că educația interculturală îi pregătește pe elevi pentru o lume globalizată și tolerantă.

– Ce mesaje ați transmite elevilor care ezită să învețe o limbă străină, considerând-o „prea grea” sau „nefolositoare”?

– Le-aș spune că învățarea unei limbi străine nu înseamnă doar gramatică, ci descoperirea unei lumi noi. Fiecare limbă învațată îți deschide uși și îți oferă înșela de a te conecta cu oameni și culturi noi, cu oportunități neașteptate. Nicio limbă nu este „prea grea” atunci când o abordezi cu perseverență și curiozitate. Chiar și pașii mici, făcuți constant, duc la rezultate frumoase. Greșelile fac parte din procesul de învățare, iar fiecare pas contează. I-aș încuraja să privească învățarea ca pe o aventură, nu ca pe o obligație. Cea mai mare satisfacție vine atunci când îți dai seama că poți comunica cu cineva dintr-o altă țară. A învăța o limbă străină înseamnă, de fapt, a învăța să fii mai liber. Le-aș aminti că a ști o limbă străină înseamnă a avea o superputere – aceea de a înțelege și de a fi înțeleși oriunde în lume.

A intervievat
Silvia TURCAN

Necuprinsul Ion Anton, îmbrăcat în metafore și autografe

„*„Cartea este arma spiritualității de toate zilele”*”

P. Buburuz

Poetul, prozatorul și publicistul Ion Anton s-a născut la 3 decembrie 1950, în comuna Ghelăuza, Strășeni. Este licențiat în jurnalism și filologie română, Facultatea de Litere a Universității de Stat din Moldova, membru al Uniunii Scriitorilor din România și al Uniunii Scriitorilor din R. Moldova, director al revistei pentru copii și adolescenți „Florile Dalbe”.

De asemenea, este laureat al Premiului Internațional pentru mass-media și realizări de creație „Steaua Calității”, categoria Aur (Paris, 2008). I s-a decernat Premiul Festivalului Național de Proză „Liviu Rebreanu” pentru romanul „Ieșirea din uitare” (Bistrița, 2019). A fost decorat cu medalia „Meritul civic” și Ordinul de Onoare al Republicii Moldova. Este laureat al Premiului Național pentru Literatură, anul 2025.

Voi începe cu o parafrază a unui vers din poezia lui Ion Anton „Straie”, un îndemn de a ne îmbrăca în metafore și la lectură, inclusă în volumul „Necuprinsul punctului”, editat cu două decenii în urmă. Deoarece poezia este dedicată lui Mircea, fiul poetului, voi reproduce finalul acestui poem.

Iată acest minunat sfat demn de reținut în aceste vremuri tulbure și răcoroase, când avem nevoie ca niciodată de căldură la propriu și la figurat: „Îmbracă-te, fiule,/ în cât mai multe metafore -/ să nu-ți

fie frig/ la suflet.” De fapt, întreaga activitate literară a scriitorului nu e altceva decât ceea ce afirmă chiar el pe coperta a doua a cărții de buzunar „Necuprinsul punctului”: „Punctul meu de vedere/ nu se vrea punct/ părerilor tale,/ nici complex al finitului/ pentru frazele tale complexe,/ nici aluzie de încheiere/ a dialogului ochilor noștri”.

recent la Biblioteca „Transilvania” din sectorul Ciocana al capitalei, în cadrul campaniei „Fii deștept, ia un card inteligent”. Volumul conține și o inovație, pe prima pagină fiind o poză cu scriitorul Ion Anton care acordă unor copii autografe, dedesubtul căreia urmează următorul text: „În această carte, dragă copile, vei cunoaște ce fel de haine și încălțăminte preferă fiecare anotimp. Cu ajutorul părinților sau al educatoarei, ori de unul singur, dacă te-ai deprins să păstrești „oile negre”, te îndemn să mă însoțești în excursia prin acest „Vesel vestiar” și să memorizezi de mic numele corect al pieselor vestimentare”. Text după care urmează un autograf în versuri scris de mână, dar tipărit deja: „Îți doresc, copile mic./ Să crești mare și voinic./ Să-nflorești și să rodești/ Pe meleaguri strămoșești./ Cu drag, Ion Anton”.

Dar să revenim la întâlnirea de la Biblioteca „Transilvania” cu micii cititori de la Școala „Grigore Vieru”, care a avut loc în aceeași zi când scriitorului Ion Anton i-a fost acordat Premiul Național pentru literatură, pe anul 2025. Două coincidențe benefice, întâlnire de bun augur cu micii cititori pe care îi crește de când el însuși s-a îmbrăcat în metafore și cuvinte. Și cea de-a doua: copiii sunt de la o școală cu un nume drag care i-a marcat destinul său de scriitor, deoarece Grigore Vieru i-a fost „naș” literar. Întâlnirea a fost una model, elevii venind cu tema de acasă pregătită, cu niște cartonașe colorate ce reprezentau hainele despre care recitau câteva versuri. Înainte de aceasta, subsemnatul l-a prezentat succint pe autor, care apoi a povestit cum a îndrăgit el lectura, asta după ce a citit toate cărțile buneilor și pe cele de la biblioteca satului și cea a școlii. Și a răspuns la întrebările micilor cititori, care cu mare bucurie și satisfacție răsfoiau noua carte ce avea câte un autograf scris și tipărit din timp către fiecare elev.

După ce au urmat întrebările elevilor. Dacă tot suntem la capitolul autografe, vreau să menționez că la Bookfest 2023, de la Chișinău, i-am solicitat un interviu autorului, alegându-mă și eu cu un autograf de la distinsul scriitor pe o altă carte aniversară, „Marele Nanu sau Stejarul genealogic Dicescu”, roman-cronică, prima ediție apărută la București în 2020: „Domnului A.V., neobosit promotor al evenimentelor literare la Radio Moldova, în semn de recunoștință și cu cele mai sincere urări de bine. Cu drag, Ion Anton. 04.09.2022”. În cele ce urmează vă propun un

blitz-interviu cu autorul care a scris peste 30 de cărți pentru adulți și copii:

„Întâlnirile cu scriitorii sunt o modalitate foarte convingătoare pentru ca un elev, un copil să îndrăgească cartea, să înțeleagă că lectura este un proces intelectual care face parte dintr-o îndeletnicire de fiecare zi. Și că ar fi bine să citească nu numai atunci când este elev, ci și atunci când termină școala, toată viața. A fost o întâlnire frumoasă.

Iar campania „Fi-i deștept, ia un card inteligent” este o inițiativă a Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu”, promovată de către filialele din toate sectoarele municipiului, inclusiv de către această minunată Bibliotecă „Transilvania”. Copiii s-au ales cu câte un card care le va aminti să treacă cât mai des pragul acestei biblioteci. Într-un autograf pentru Biblioteca „Transilvania”, pe o carte am scris un fel de „blestem”, luat în ghilimelele de rigoare, ca să i să rupă polițele de cărți bune și pragul să fie ros de către cititori harnici și fideli!”

Mulțumim pentru această urare, mai ales ultima parte a ei, deoarece cărți bune și rare, utile și benefice pentru fortificarea spiritului uman sunt suficiente la Biblioteca „Transilvania”, iar polițele încă nu s-au rupt. Ele mai rezistă și așteaptă noi completări de fonduri, fie de la scriitorii noștri și de la oameții de afaceri care se mai gândesc și la hrana spirituală pe lângă cea cotidiană, fie de la fondurile din România, de la partenerii noștri. Și de la autoritățile publice așteptăm rezolvarea unei probleme vechi și stringente: permanența înundare a tavanului în sălile de lectură. Cu atât mai mult că Biblioteca, care a fost și este un centru unde se însușește înțelepciunea acumulată de veacuri, este acel etalon de măsurare a unei civilizații moderne în care cititorul trebuie să se simtă comod și confortabil.

Andrei ROMÂN

Profesorul Laurențiu Șoitu, distins cu titlul Doctor Honoris Causa la UPSC

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău a conferit titlul onorific de Doctor Honoris Causa și Medalia „Ion Creangă” profesorului Laurențiu Șoitu, doctor, Profesor Emeritus la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, România, în semn de recunoaștere a meritelor sale în domeniul științelor educației și a colaborării academice dintre instituțiile de învățământ superior de pe ambele maluri ale Prutului. Evenimentul, desfășurat pe 9 octombrie curent, a început cu cuvântul inaugural al rectorului UPSC, Alexandra Barbăneagră, conferențiar universitar, doctor, care a subliniat contribuția profesorului L.Șoitu la formarea cadrelor didactice și la dezvoltarea cercetării pedagogice.

Discursul Laudatio, intitulat „Profesorul Laurențiu Șoitu: de la pedagogia comunicării la pedagogia ca destin”, a fost susținut de Adrian Ghicov, conferențiar universitar, doctor habilitat, șeful Catedrei de limbă și literatură română, și a prezentat parcurul academic și viziunea inovatoare a omagiatului. Rectorul UPSC a înmănat oficial titlul de Doctor Honoris Causa și Medalia „Ion Creangă”, recunos-

când astfel contribuția profesorului Laurențiu Șoitu la educație și cercetare.

Ceremonia s-a încheiat cu Lectio Magistralis susținută de profesor, intitulată „Profesorul, permanentul Sisif și poverile lui”, o reflecție asupra provocărilor și responsabilităților profesiei didactice în societatea contemporană. Evenimentul a oferit un cadru de recunoaștere a excelenței academice și a colaborării internaționale, evidențiind întreaga activitate profesională a profesorului L.Șoitu.

Robotul ANTY – o punte între disciplină și curiozitate

O abordare STEAM pentru Programare și Dezvoltarea Competențelor

Proiectul educațional STEAM „Robotul ANTY”, desfășurat la IPLT „Dragoș-Vodă” din Stăuceni, în parteneriat cu IP Gimnaziul Hârtoptul Mic, Criuleni, a demonstrat un model reușit de integrare interdisciplinară, având ca obiectiv dezvoltarea competențelor elevilor în domeniile tehnologiei, ingineriei, programării și cercetării. Punctul central al proiectului l-a constituit construirea și programarea unui robot inteligent, denumit Robotul ANTY, care a navigat printr-un labirint fizic.

Diana ARTIN,
profesoară
de Informatică
(grad didactic I)
și de Matematică
(grad didactic II)
IPLT „Dragoș-Vodă”,
or. Stăuceni

În urma unor activități de studiu, experimentare și cercetare desfășurate în cadrul proiectului, elevii au demonstrat implicare și perseverență în procesul de construire și programare a Robotului ANTY, aplicând în mod integrat cunoștințe teoretice și practice dobândite la diverse discipline. Această experiență a contribuit la formarea unor competențe de analiză, gândire logică și rezolvare creativă a problemelor, consolidând totodată interesul pentru domeniul programării și al tehnologiilor moderne. Doind ca și alți elevi să poată învăța mai ușor bazele programării și să fie motivați să creeze proiecte proprii, participanții au elaborat un îndrumar pentru începători: „Ghidul practic pentru crearea primului tău joc în Scratch” – o resursă utilă și accesibilă pentru toți cei care pășesc în lumea fascinantă a programării vizuale.

De la cercetare la construcție – etape de studiu interdisciplinar
Proiectul s-a derulat în etape, implicând o echipă de 27 de elevi și cadre didactice în activități

complexe. Accentul a căzut pe îmbinarea cunoștințelor teoretice cu aplicații practice și măsurători reale, având ca subiect central furnica și Robotul ANTY.

Elevii au realizat o investigație amplă, care a cuprins domenii variate, cum ar fi **Matematică**: S-au efectuat calcule precise pentru construcția labirintului, utilizând o scară de 1:5. Elevii au studiat proporțiile corpului unei furnici și au rezolvat probleme specifice; **Biologie**: Elevii au cercetat anatomia furnicii și rolul acesteia în natură, evidențind părțile principale ale corpului și structura socială a unei familii de furnici (regină, lucrătoare, mascul); **Fizică**: S-a analizat mișcarea furnicilor în mediul natural, elevii măsurând viteza unei insecte și determinând tipurile de mișcări ale piciorușelor acestora; **Geografie**: Activitatea a inclus studierea condițiilor meteo de formare a mușuroaielor, rolul furnicilor în formarea solului și marcarea pe harta lumii a regiunilor cu cele mai mari co-

lonii; **Istorie și Lingvistică**: S-a cercetat simbolistica furnicii de-a lungul timpului și s-au analizat texte literare și fabule în care apar aceste ființe. Elevii și-au dezvoltat competențe de exprimare prin descrierea furnicilor în texte argumentative.

Etapa de inginerie și robotică

La acest capitol, activitățile practice au inclus: **Proiectarea Labirintului**: Elevii au analizat schema labirintului, au făcut măsurări și au elaborat designul grafic (scara 1:5), urmate de construcția fizică a edificiului; **Realizarea Robotului ANTY**: Elevii au construit un robot simplu folosind setul Lego Education SPIKE. Apoi au programat robotul în vederea urmăririi unei linii, pentru a desena un pătrat și, esențial, pentru a naviga și a depista obstacolele din labirint.

Ghidul în Scratch – un instrument de diseminare și învățare accesibilă

Ca metodă de evaluare și diseminare, fiecare echipă a creat o cărțuie digitală în platforma Book Creator, care a cuprins toate etapele cercetate. Finalizarea proiectului a condus la elaborarea unui „Ghid practic pentru crearea primului tău joc în Scratch”. Această resursă este un rezultat direct al experienței acumulate de elevi în programarea bazată pe blocuri (logică fundamentală utilizată și pentru Robotul ANTY) și servește ca o punte pentru trecerea la **programarea vizuală** (Ghidul transpune logica de programare dobândită prin robotică într-un mediu mai accesibil, stimulând creativitatea) și la **sprrijinirea începătorilor**, pentru a oferi un suport didactic esențial pentru cadrele didactice și elevii care doresc să descopere secretele Scratch și să creeze animații, jocuri și povești interactive, fiind un ghid practic pentru înțelegerea

conceptelor de bază ale programării.

Astfel, Ghidul în Scratch nu doar că diseminază bunele practici ale proiectului „Robotul ANTY”, dar contribuie și la îmbunătățirea rezultatelor în competențele digitale, fapt confirmat de feedbackul pozitiv al elevilor în etapa de reflecție. Proiectul „Robotul ANTY” și elaborarea Ghidului ilustrează sugestiv modul în care curiozitatea generată de o temă din natură (furnica) poate fi transformată în disciplină de studiu prin abordarea

inginerescă (robotul și labirintul). Această abordare integrată STEAM a îmbunătățit semnificativ competențele de programare ale elevilor, gândirea lor critică și capacitatea de colaborare, demonstrând că o învățare eficientă se realizează mai cu seamă la intersecția dintre discipline. Iar publicarea acestor rezultate susține comunitatea didactică în vederea adoptării unor metode inovatoare de predare.

UE: Proiectul „Generația Zoomer”, în desfășurare

Un număr de peste 20 de tineri, artiști fotografi de pe ambele maluri ale Nistrului, participă la proiectul „Generația Zoomer: Nomazii digitali și viitorul lor local”. Inițiativa aparține Platformei *Cultura*, în colaborare cu artistul fotograf german Volker Kreidler și Centrul pentru Artă Contemporană din Chișinău. Astfel, protagoniștii cu vârste cuprinse între 18 și 22 de ani s-au intrunit în zilele de 10 și 11 octombrie curent la Bender pentru a explora fotografia într-un format interactiv.

Așadar, artiștii au avut oportunitatea de a reflecta prin intermediul imaginii fotografice asupra identității, apartenenței și schimbărilor sociale în lumea contemporană. În continuare, pe parcursul lunilor octombrie și noiembrie, ei vor beneficia de mentorat individual și ghidaj artistic, precum și de sesiuni de lucru în grup, pentru a-și dezvolta competențele în domeniu. Atelierul va continua la Chișinău, creând o rețea de tineri

artiști vizuali de pe ambele maluri ale Nistrului. Lucrările rezultate vor fi expuse într-o expoziție finală, care va etala și creațiile artistului din Germania, Volker Kreidler, reflectând diversitatea, creativitatea și dialogul cultural al noii generații de fotografi. Finanțarea proiectului se reali-

zează prin Programul Uniunii Europene „Măsurile de Promovare a Încrederii”. Acesta este implementat de PNUD Moldova, reprezentând un model de cooperare transfrontalieră în domeniul artei și culturii, întru susținerea tinerilor fotografi.

Cor. UPp

UPSC a depus 22 de lucrări la concursul „Proiecte complexe bilaterale cu Republica Moldova”

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău și-a intensificat participarea la competiția „Proiecte complexe bilaterale cu Republica Moldova”, depunând un număr impresionant de 22 de lucrări. Aceste proiecte sunt concentrate pe trei domenii strategice: tehnologii inovative în energia sustenabilă, sănătate și promovări sociale.

Prorectorul pentru cercetare al UPSC, prof. univ. Diana Antoci, a prezentat această realizare în cadrul unei dezbateri publice organizate pe 17 octombrie curent. Ea a subliniat că propunerile Universității sunt alinate cu prioritățile țării, precum Planul Național de Cercetare și obiectivele strategice Moldova 2030, și a apreciat colaborarea strânsă și eficientă dintre instituția de învățământ superior, Ministerul Educației și Cercetării, precum și Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare.

Dezbaterea a făcut parte din cea de-a zecea ediție a proiectului „Integrare prin cooperare și informare”, susținut de Departamentul pentru Relația cu Republica Moldova din cadrul Guvernului României. Evenimentul a fost dedicat analizei rezultatelor competiției, discutându-se modul în care sunt identificate parteneriatele bilaterale și impactul colaborării pe termen lung în domeniul cercetării și inovării.

Elevi britanici își exprimă temeri privind efectele IA asupra învățării

Un studiu realizat în Marea Britanie arată că elevii folosesc tot mai mult instrumentele de inteligență artificială (IA) pentru activitățile școlare, însă majoritatea ei manifestă îngrijorarea cu privire la impactul acestor tehnologii asupra competențelor lor, creativității și capacității de a rezolva probleme. Cercetarea, comandată de Oxford University Press și realizată în rândul unor elevi cu vârste cuprinse între 13 și 18 ani, relevă că aproape 80% dintre participanți utilizează frecvent IA în procesul de învățare, iar doar 2% au declarat că nu au apelat deloc la astfel de instrumente.

În ciuda utilizării intense, peste 60% dintre elevi consideră că IA afectează negativ dezvoltarea lor educațională. Printre principalele preocupări se numără riscul de a găsi răspunsuri „prea ușor” și înlocuirea efortului propriu cu soluții automate. Un sfert dintre elevi au spus că aceste instrumente reduc motivația de a învăța pe cont propriu, iar un procent similar s-au declarat îngrijorați că IA limitează creativitatea și capacitatea de rezolvare independentă a problemelor. Mai mult, aproape jumătate dintre elevi și-au exprimat

temerea că unii colegi folosesc IA „în mod ascuns” pentru a evita munca originală, ceea ce poate afecta corectitudinea evaluărilor.

Alexandra Tomescu, specialistă în inteligență artificială la Oxford University Press, a remarcat că aceste rezultate reflectă o înțelegere matură a elevilor asupra avantajelor și riscurilor aduse de noile tehnologii: „Faptul că elevii sunt conștienți de potențialele capcane ale IA indică o atitudine responsabilă față de procesul educațional”.

Raportul recomandă școlilor să stabilească clar scopurile utilizării IA, să integreze aceste instrumente în concordanță cu curriculumul și să monitorizeze impactul lor asupra autonomiei ei profesionale. De asemenea, sugerează educarea elevilor și părinților despre limitele și riscurile IA, precum și protejarea datelor personale folosite în aceste sisteme. Această cercetare vine într-un moment în care tehnologiile digitale devin tot mai prezente în educație, iar dezbaterile privind echilibrul între inovație și dezvoltarea competențelor fundamentale devin tot mai intense.

Consacrare în gimnaziști – sărbătoare la Liceul „Orizont”, filiala Ciocana

„Bucurați-vă, prieteni”

La Liceul Teoretic „Orizont”, filiala Ciocana, a avut loc recent un eveniment care a răsunat ca o zi de sărbătoare în viața copilăriei multor elevi, deja maturizați în perioada verii. Festivitatea a marcat trecerea elevilor din clasele a 5-a într-o nouă etapă de studii – cea gimnazială. În sala de festivități a Preturii sectorului Ciocana, s-au adunat, împreună cu diriginții, elevii acestor clase, cu chipuri vesele și inimi pline de noi impresii. Pentru a sărbători acest pas hotărâtor în viața lor de școlari, au îmbrăcat haine de sărbătoare, au pregătit momente festive cu cântece, poezii, recitaluri, dansuri și cu multă voce bună, cu mișme răspândite de buchete de crizanteme și alte surprize. Evenimentul a demarat cu intonarea Imnului de Stat al Republicii Moldova „Limba noastră”.

cu alții, în ascultare față de pedagogi și părinți. Și numai împreună au șansa de a străluci la învățătură, având și alte ocupații interesante. Iar pentru ca să pășească mai departe cu spor, au nevoie de așa calitate ca perseverența, curajul, prietenia, creativitatea, încrederea, ajutorul reciproc.

Cuvinte de felicitare au adresat elevilor pretorul sectorului Ciocana, Sinilga Școlnic. Cu un mesaj de încurajare și urări de bun augur a venit și directorul Liceului Teoretic „Orizont”, Ismail Okan Gur, și directorul adjunct Valentina Curechi. Din partea Consiliului de elevi, noilor gimnaziști li s-a urat să fie bucușoși că intră în marea familie a Liceului și că de acum înainte vor lega prietenii frumoase, că vor cunoaște colegi buni și, dacă vor persevera, vor avea rezultate care le vor marca întreaga viață.

Diriginților li s-a înmănat adeverințe pentru colectivele de elevi, iar gimnaziștii au rostit în unison jurământul de încadrare în marea familie a Liceului „Orizont”. Elevilor li s-au spus cuvinte din inimă ca ei să conștientizeze faptul că în gimnaziu vor avea de învățat nu doar din manual, ci și lecții de lucru în echipă, de responsabilitate, prietenie, respect și perseverență, ca să poată merge înainte cu succes, să nu se oprească în fața greutăților, să știe că oricând se pot adresa colegilor după ajutor, pot cunoaște lucruri noi care îi vor conduce spre cele mai minunate realizări.

Elevilor li s-a amintit că trebuie să poarte cu mândrie acest titlu de gimnaziști și să adauge, în fiecare zi, la prestația lor, strălucite rezultate la învățătură. „Veți învăța nu doar să descoperiți lumea, ci și să vă descoperiți pe voi înșivă”, cu astfel de cuvinte, pline de înțelepciune, li s-a urat „bun venit” în marea familie a Liceului Teoretic „Orizont”. În continuare, cei prezenți au intonat în cor melodia cântecului „Bucurați-vă, prieteni”, ca un ecou la toate cele spuse în cadrul activității de consacrare a noilor membri în familia Liceului.

Printre oaspeții s-au aflat: părinți; pedagogi; pretorul sectorului Ciocana, Sinilga Școlnic; șefa secției cultură a Preturii, Tatiana Ciobanu, directorul Liceului „Orizont”, Ismail Okan Gur; directorul adjunct al Liceului, Valentina Curechi. Manifestația a fost moderată de Alina Mocanu, interpretă de muzică populară, prezentatoarea emisiunii „Tezaur”.

La prima etapă, fiecare dintre cele șapte clase a prezentat formula de salut. După care a urmat etalarea logo-ului și imnului fiecărei clase. În continuare, elevii au înscenat momente artistice de bună dispoziție. Fiecare colectiv a venit cu un program inedit, străduindu-se să evolueze interesant, să-și descopere, într-un mod autentic, talentele, demonstrând frumos năzuința de a pași cu bine un nou prag al parcursului lor școlar.

La tema pentru acasă, fiecare clasă a improvizat câte ceva, axându-se pe valori și lucruri importante din viața colectivului lor de elevi. De exemplu, au remarcat faptul că băieții preferă să joace fotbal, șah sau să practice oricare altă probă sportivă. Fetele și-au dezvăluit preferința lor pentru pictură, dans, cântec, poezie, cunoașterea limbilor străine. Într-o altă prezentare, au dezvăluit, prin recitaluri, ce înseamnă pentru ei să fii perseverent, motivat, harnic, entuziast, curajos. Totuși, au sesizat că doar fiind uniți, vor merge mai departe în înțelegere unii

Manifestația s-a încheiat cu o horă mare în curtea preturii, cu cântece și bună dispoziție, cu sesiuni fotografice, într-o frumoasă și însoțită zi de octombrie. Multe cuvinte de mulțumire li s-au adresat pedagogilor, pentru dedicație și răbdarea de care dau dovadă în munca lor, precum și părinților elevilor, pentru încredere, susținere și ajutorul acordat cadrelor didactice și copiilor. Să le urăm, din partea redacției noastre, atât elevilor gimnaziști și pedagogilor, cât și părinților ca acest nou început de consacrare să fie într-un ceas bun!

Elvira ȚAGANAȘ-PÂNTEA

Povara represiunilor staliniste

Fiecare națiune are un destin și o cruce a ei, are oameni vrednici, harnici, credincioși și cu demnitate, dar, din păcate – și trădători, lași și profitori. După fapte cunoaștem oamenii, din mărturiile celor care au suferit – adevărul și greutățile prin care a trecut neamul și țara în trecut. Basarabia noastră a trecut prin momente grele în deceniul al cincilea din secolul trecut, fiind împărțită de Hitler și Stalin prin Pactul de tristă amintire Ribbentrop – Molotov, încheiat la 23 august 1939, între Uniunea Sovietică și Germania nazistă. Atunci României i-a fost furată partea de răsărit, iar locuitorii de aici au fost nevoiți să se refugieze sau să accepte ce îi aducea ocupantul sovietic. Și de parcă nu ar fi fost indeajuns, au venit chinurile și necazurile la cea de-a doua ocupație din 1944, care a marcat pentru jumătate de secol destinul basarabenilor. Apoi foamea organizată de Kremlin din 1946-47, valurile de deportări, epurările politice, condamnările pentru „acțiuni antisovietice” și, ceea ce a fost mai grav – distrugerea valorilor și a credinței, condamnarea la muncă silnică în lagărele sovietice de exterminare, sau condamnarea la moarte fără judecată. Printre cei vizați de regimul sovietic erau clericii, intelectualii, oamenii înstăriți, gospodarii etc., adică toți acei care se luptau pentru drepturile lor, aveau cultura democrației și demnitatea omului liber. Erau considerați periculoși pentru că gândeau și puteau să-i determine și pe ceilalți să ia atitudine; în consecință au fost condamnați de sovietici ca „dușmani ai poporului”.

La scurt timp, ocupanții și-au arătat adevărata față, iar basarabenii au văzut consecințele reformelor distructive și „dragostea fratelui mai mare”. Imi aduc aminte lozincile și textele scrise în bibliotecă, cluburi, pe holurile școlii: „Religia este opium pentru popor!” sau atitudinea învățătorilor care încercau să ne îndocitrineze și să ne alinieze gândirii partidului unic. Pe de o parte, părinții și bunicii născuți în perioada interbelică ne prezentau adevărul și istoria neamului nostru, pe de altă parte, profesorii ne „educău” cu o istorie falsificată și cu „realizările” comunismului. Or, adevărul e că, după cel de-al Doilea Război Mondial, cel mai mult a suferit Biserica: bisericile și mănăstirile – închise, preoții și monahii alungați, urmăriți și de multe ori condamnați la muncă sau la moarte. Din cele aproape 1.500 de biserici în 1940, au mai rămas aproape 200, iar clericii au fost urmăriți și supuși unui tratament discriminatoriu și josnic de către activiștii de partid. Aceeași politică a rămas neschimbată de-a lungul secolelor, „mesagerii” Kremlinului manifestând acțiuni inumane, neomeniști față de români: în RSS Moldovenească, cetățenii născuți în Basarabia puteau să se identifice drept ruși, ucraineni, bulgari, găgăuzi etc., dar – în niciun caz! – români(!). A spune că ești român era calificat drept acțiune împotriva statului sovietic, etichetat ca trădare de patrie, naționalism și pedepsit conform art. 71 al Codului Penal al RSSM. În perioada stalinistă, naționalismul (faptul de a-ți asuma identitatea românească!), era sancționat de regulă cu... deportarea în Siberia. După moartea lui Stalin (5 martie 1953), a fi român continua să fie o crimă, dar susceptibilă de o pedeapsă „mai puțin

aspră” – ostracizarea din societate. Până și folosirea alfabetului latin, firesc limbii române, era sub incidența acțiunilor antisovietice.

Dar să revenim la istorie: în noaptea de 13 spre 14 iunie 1941, din Basarabia au fost deportate 22.648 de persoane, în vagoane de marfă, spre lagărele din Bureat-Mongolia, Krasnoiarșk, Omsk, Kazahstan, Altai, alte regiuni îndepărtate ale URSS. Mitropolia Basarabiei a fost desființată, iar în locul ei și-a început activitatea o eparhie a Chișinăului, pusă în acțiune...! La comanda Patriarhiei Moscovei(!). Slujbele erau făcute în slavonă, iar sfințele sărbători erau marcate după calendarul vechi. Comisarii sovietici continuau, cu o diabolică consecvență, războiul cu bisericile ortodoxe: stăreția Mănăstirii Bocancea a fost dată în folosință... brigăzii de tractoare, trapeza Mănăstirii Căpriana a „găzduit” clubul pentru „petreceri tovarășești”, Mănăstirea Curchi a devenit depozit (biserica de vară), club (biserica de iarnă), complexul mănăstiresc – spital de psihiatrie; Mănăstirea Dobrușa a devenit club, cantină, apoi depozit alimentar; cimitirul sfintei mănăstiri a fost nivelat cu buldozerul și transformat în... teren de tenis(!). După 1944, când Basarabia a fost recupată de sovietici, a continuat exterminarea în masă a clericilor, intelectualilor, gospodarilor cu vederi progresiste. Odată cu lichidarea corpului preoțesc, bolșevicii au luat măsuri draconice (arestări, deportări, crime) împotriva învățătorilor – a intelectualilor în general – și a tărânilor înstăriți („culaci”). La fel s-a procedat și după a doua „eliberare”: în 1962, milițienii, susținuți de militari cu tancuri, au distrus biserica „Pogorârea Sfântului Duh” (Mănăstirea Hârbovăț), vandalizând altarul și catapeteasma, au scos cele 6 clo-

pote, iar cărțile, arhiva și icoanele au fost transportate pe un câmp și... incendiate; ulterior, clădirile rămase au adăpostit o școală pentru copiii cu handicap, beciurile au devenit depozite pentru cartofi; ce a mai rămas din biserică a ajuns, mai târziu, grajd pentru animale (!); Mănăstirea Pripiceni – Curchi a adăpostit o cantină, cu bucătăria în altar (!); biserica Mănăstirii Tipova a devenit depozit de tutun, biserica rupestră a fost pângărită cu tot felul de dejecții... Lista poate continua. În numai 4 ani după război au fost închise și devastate 373 de locașuri sfinte. După 1958 au fost închise încă 300 de biserici, astfel că în RSSM rămăseseră doar 300 de biserici și o singură mănăstire (Japca, cu limba liturgică slavonă, cu măcuțe rusoaiice sau poloneze).

...Acum Basarabia, ca și țara mea întreagă, trece prin zile grele, chiar foarte grele. Dar Bunul Dumnezeu nu ne va părăsi și uita niciodată. Cred într-un viitor frumos al Basarabiei nașterii mele, cred în apropiata unire a Basarabiei cu Patria-Mamă”, afirma, optimist, preotul Vasile Țepordei (1908-2002), originar din satul Cîrpești, Cantemir. După ce a absolvit ca premiant Facultatea de Teologie din Chișinău, s-a dedicat învățământului, școlii, activând la licee de tradiție din oraș, a editat și condus revistele „Raza” și „Basarabia”, a editat mai multe cărți cu mesaje patriotice, pentru care a fost trimis în lagărul de la Vorkuta. Acolo, după vreo doi ani de surghiun, un brigadier, ce-l verificase fără știrea lui, i-a acordat încredere și l-a condus, într-o zi, în mijlocul

pădurii. I-a arătat o groapă comună, acoperită cu un strat subțire de frunze putrede, unde zăceau scheletele a 500 de ucraineni care refuzaseră colectivizarea, cu gândul că preotul va renunța la convingerile sale; dar zadarnic, căci Vasile Țepordei a rămas neclintit... A fost eliberat din lagăr în 1956, re-integrat în preoție (paroh în Islaz, jud. Ilfov, la biserica „Mărcuța” din București), rămânând un neînfricat susținător al reîntregirii neamului românesc. Pentru curajul, verticalitatea și demnitatea de care a dat dovadă, a fost apreciat drept „omul care a trăit și a suferit pentru întregirea neamului românesc”. Într-una din cărțile sale, Vasile Țepordei scria că „În noaptea de tristă amintire din 13 iunie 1941, din Basarabia au fost deportate 300 de mii de suflete, în 23-24

un grup de cercetători din Republica Moldova a aflat că unii dintre cei deportați au rămas să locuiască în Rusia, pentru că nu se regăseau, din diferite motive, în patrie; aici s-au ciocnit de reaua voință a autorităților locale, care nu le permiteau să locuiască în satul/orașul natal. Nu putem spune că lista de nume este epuizată de cele patru volume editate. La momentul colectării, arhivele Securității au fost doar parțial accesibile. În plus, unele dosare sunt împrăștiate în diverse fonduri; nu pot fi recuperate toate numele: uneori, negăsind acasă persoanele ce urmau să fie ridicate, soldații deportau vecinii, rudele, pentru „a împlini” planul. Principalele motive ale deportărilor au fost... hectarele de pământ, vacile și găinile; țărâni plăteau din 1944 un impozit majorat pentru gospodăriile lor, intrând prin urmare automat în listele „negre”, adesea – „turnați” de către consătenii lor... Ca urmare a operațiunii „Iug” („Sud”), în noaptea de 5 spre 6 iulie 1949, din Basarabia au fost deportate 34.270 de persoane, inclusiv 13.651 femei și 11.245 copii. Istoricii încă nu au reușit să afle exact câte persoane au murit spre locurile de exil și câte nu au mai supraviețuit condițiilor dure de acolo. Mai mult, dovezile represiunilor continuă să apară și în prezent. Astfel, la sfârșitul anului 2014, în timpul reparațiilor clădirii Ministerului Afacerilor Interne al R. Moldova, a fost găsită o placă de parchet, semnată de un deținut politic, Nichifor Popa din Strășeni, condamnat la 10 ani de închisoare în 1949. Ar fi fost exilat în Ivdellag, regiunea Sverdlovsk. Placa a fost transferată în colecția Muzeului Național de Istorie. Cu regret, mesajul deținutului a fost citit până acum doar de cercetători: nu s-a găsit vreo informație privind soarta sa ulterioară sau a rudelor. De altfel, ca și alte mesaje ale victimelor odiosului Pact Ribbentrop-Molotov, care a dus la război, represiuni, foamete.

În coloniile speciale din Siberia erau trimise familii întregi, motiv din care printre deportați erau multe persoane în etate (peste 15.000 aveau peste 70 de ani în momentul deportării); 1/3 din cei trimiși în colonii speciale erau copii mai mici de 15 ani (!) – 21.500 de suflete. Din păcate, până în prezent, nici un studiu nu prezintă date privind numărul celor care au murit în drum spre colonii sau în prima iarnă, cea mai grea, a surghiunului. Nici numărul celor reveniți acasă nu este cunoscut. În timpul „expedițiilor memoriei”,

Expoziție științifică dedicată Săptămânii Internaționale a Accesului Deschis

În spiritul promovării cunoașterii deschise și al recunoașterii contribuțiilor științifice din domeniul educației, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău a inaugurat expoziția științifică „Descoperă, cunoaște și împărtășește contribuțiile științifice și didactice ale profesorilor universitari”. Evenimentul a avut loc în Sala de Lectură a Bibliotecii Științifice din cadrul Centrului de Formare Continuă și Leadership al instituției și se înscrie în programul Săptămânii Internaționale a Accesului Deschis 2025.

Deschiderea expoziției a reunit membri ai comunității universitare, reprezentanți ai CFCL, precum și un grup de 20 de cadre didactice înscrise la programul de perfecționare *Psihologii*. Participanții au avut ocazia să exploreze publicațiile unor cadre didactice universitare remarcabile, lucrări care au marcat evoluția învățământului pedagogic și au contribuit la dezvoltarea culturii educaționale din Republica Moldova.

Expoziția este deschisă publicului larg în perioada 20–26 octombrie și reunește peste 155 de titluri, printre care: monografii, culegeri de studii, manuale, ghiduri metodologice, suporturi de curs și lucrări prezentate în cadrul conferințelor naționale și internaționale. Toate aceste materiale reflectă activitatea științifică bogată a corpului profesoral de la UPSC și constituie o resursă valoroasă pentru toți cei implicați în procesul educațional – de la formatori și profesori

din învățământul preuniversitar, până la cercetători, bibliotecari și studenți.

Această inițiativă subliniază importanța accesului deschis la informația științifică și rolul bibliotecilor universitare în promovarea valorilor academice. Expoziția este un îndemn la dialog, învățare continuă și colaborare în spațiul educațional.

Tema globală a ediției Săptămânii Internaționale a Accesului Deschis din acest an – „Cui aparțin cunoștințele noastre?” – invită la reflecție asupra rolului comunităților academice în pro-

ducerea, diseminarea și păstrarea controlului asupra cunoașterii. În acest context, expoziția reprezintă un răspuns direct la nevoia de acces liber și transparent la resursele educaționale și cercetare științifică, în sprijinul formării continue a cadrelor didactice și a întăririi responsabilității academice.

Elizaveta GLOBA,
bibliotecar principal,
Sala de Lectură a CFCL,
Biblioteca Științifică a UPSC

Serviciul Umbre și culori – ateliere de pictură pentru copii la Biblioteca „Liviu Rebreanu”

Biblioteca „Liviu Rebreanu” și-a diversificat ofertele prin lansarea serviciului *Umbre și culori*, dedicat artei picturii. Astfel, biblioteca își propune să ofere copiilor o formă nouă de exprimare a bucuriei prin creativitate, consolidând rolul instituției ca spațiu viu al comunității. Acest serviciu oferă participanților o oportunitate de a-și descoperi și dezvolta talentul artistic într-un mediu prietenos și generator de inspirație.

Temp de o lună, la Biblioteca „Liviu Rebreanu” acest serviciu își desfășoară activitatea cu succes, implicând copii cu vârste cuprinse între 7 și 12 ani. Atelierele au loc în fiecare marți și joi, de la ora 15:00, sub îndrumarea talentatei pictorițe Cristina Stăvenchi.

Grație și acestei inițiative, micii artiști descoperă, pas cu

pas, tainele picturii și frumusețea lumii înconjurătoare, prin culoare și imaginație. În această perioadă, copiii au pictat tablouri inspirate de sezon, inclusiv compoziții florale sau de fructe și legume. Învățăceii explorează culori calde și reci, așa încât să trezească și să transmită emoții, să selecteze nuanțe potrivite.

În cadrul altor întâlniri, participanții au pictat vase cu flori de toamnă, tablouri cu firicul acestui anotimp, un fenomen semnificativ al acestuia constituind ploaia, pe care, pentru a o reda, copiii au utilizat linii oblice și culori reci, creând o atmosferă de sezon. De asemenea, copiii au dezvăluit frumusețea orașului în culori, pictând peisaje din Chișinău.

Serviciul *Umbre și culori* continuă să transforme biblioteca într-un spațiu viu al creativității, oferind copiilor nu doar distracție, ci și o experiență educativă și artistică completă, în care imaginația și talentul prind viață.

Lina IFTODI,
șef filială, Biblioteca
„Liviu Rebreanu”

Pilotarea dronelor, în programa unui liceu din Polonia

Un curs de pilotare a dronelor a fost introdus în curriculumul unui liceu militar din Polonia. Elevii se antrenează deja pe un simulator, în contextul unei amenințări reale din partea Rusiei, care în septembrie curent și-a trimis aproximativ 20 de drone, pătrunzând ilegal în spațiul aerian al țării, doar trei dintre aparate fiind atunci doborâte.

Astfel, instruirea pentru pilotarea dronelor în vederea unei intervenții mai eficiente împotriva armelor de același tip se face la Liceul militar din Legnica, în Sud-Vestul Poloniei, sub coordonarea Ministerului Apărării de la Varșovia. Tomasz Zachariasz, directorul programului,

menționează că primii 18 cursanți sunt pionierii acestei activități.

Bartosz Ladocha, elev de 15 ani și unul din viitorii piloți de drone, consideră că „este o meserie promițătoare, de asta vreau să mă implic. Întotdeauna mi-am dorit să intru în armată. Observând ce se întâmplă în Ucraina,

constat că dronelor sunt într-adevăr foarte importante pentru asigurarea securității statului vecin”.

De remarcat că Polonia este cel mai implicat și ferm susținător al Ucrainei în războiul de apărare dus împotriva unei Rusii coto-pitoare. Astfel, această țară din centrul Europei, fiind membră NATO, și-a creat o forță specială pentru drone și intenționează să achiziționeze în acest an vehicule aeriene fără pilot în valoare de 46 de milioane de euro.

Univers Pedagogic pro

Chișinău, MD 2059, str. Doina, nr. 104, et 4

E-mail: universs2@mail.ru, univers.pedagogic@gmail.com

Tipar: ÎSFEP „Tipografia Centrală”. Comanda nr. 2442.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

REDACTOR-ȘEF ▶ Oxana Parașcuc

REDACTOR PRINCIPAL ▶ Iulian Bogatu

REPORTER ▶ Silvia Turcan

CORECTOR ▶ Elvira Țăganaș-Pântea

MACHETATOR ▶ Iurie Babii

Redacția nu corespundează cu autorii, nu recenzază și nu restituie materialele necomandate. Preluarea articolelor și pozelor este posibilă doar cu acordul prealabil al redacției.

INDICE DE ABONARE LA:

„Poșta Moldovei” – PM21741

„Moldpresa Grup” SRL

Abonare online: <https://services.posta.md/abonarea2022#/publication/264>